

Aanvrager:	Stichting Pakhuis de Zwijger
Titel:	Stichting Pakhuis de Zwijger 2021-2024
Gevraagd bedrag:	€ 1.000.000

NEGATIEF

Inleiding en samenvatting

Pakhuis de Zwijger is sinds 2006 een publieke ontmoetingsplaats waar kunstenaars en ontwerpers samen worden gebracht met wetenschappers, beleidsmakers, praktijkdeskundigen en 'gewone burgers' in al hun diversiteit. Als platform voor creatie en innovatie richt het instituut zich met haar programmering op de stad, in het bijzonder 'steden in transitie', die de omvangrijke en complexe 'urban challenges' verbinden met de ontwerpende en verhalende kracht van de creatieve industrie.

Pakhuis de Zwijger vraagt een bedrag aan van € 1.000.000 in de Regeling Vierjarige Instellingssubsidie Creatieve Industrie. In de periode 2017-2020 wordt de organisatie ondersteund vanuit de Deelregeling Meerjarige programma's van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

In haar visie zegt Pakhuis de Zwijger: 'Wij willen met onze programmering beter begrijpen, betere antwoorden formuleren en coalities bouwen waarmee wij samen, met een oplossingsgerichte focus, de stad en het land van de toekomst maken. (...) Pakhuis de Zwijger werkt vanuit het geloof in de toegevoegde waarde van de creatieve industrie, de verbeeldingskracht van kunstenaars en verhalenvertellers, het oplossende vermogen van ontwerpers en makers. Dagelijks verbinden wij creatieven vanuit diverse disciplines aan de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd.'

De belangrijkste doelstelling voor de afgelopen jaren was het vergroten van de impact van de programmering; meer mensen bereiken, diversiteit van de eigen organisatie en het publiek vergroten, draagvlak verbreden, partnerschappen uitbreiden, de kwaliteit van de programmering verhogen en nieuwe – meer diverse – doelgroepen aan de organisatie binden. Er is gewerkt aan het aangaan van partnerschappen. Afgelopen periode is dat gebeurt via het WeMakeThe.City-festival en door intensief op te trekken met de Academie voor Bouwkunst, ARCAM, BNA, de verschillende lokale architectuurplatforms in de metropoolregio, WAAG, Metabolic, AMS Institute / TU Delft, UVA Urban Studies, HKU, nai010 uitgevers en de vele Amsterdamse en Nederlandse architecten- en designstudio's.

In de komende vier jaar wil de stichting inzetten op vijf thema's: 1. De herwaardering van het publieke domein; 2. Nieuwe hang naar zelfredzaamheid; 3. Ontwikkeling naar een CO2-arme economie; 4. Digitale versnelling en destructie; 5. Zoektocht naar alternatieve economische modellen. De komende vijf jaar zijn cruciaal, omdat steden wereldwijd – Amsterdam in het bijzonder – voor grote veranderingen staan. Op weg naar een Nieuw Amsterdam groeit de stad tussen nu en 2025 met circa 50.000 inwoners, wat alle processen in de samenleving onder druk zet. In het programma wordt steeds geschakeld tussen het superlokale en het mondiale perspectief. Hierbij wordt gebruikgemaakt van een internationaal netwerk en wordt de mogelijkheid van een dependance in Antwerpen onderzocht.

Op dit moment kent Stichting Pakhuis de Zwijger een Raad van Toezicht-model en is de directeur-bestuurder werkzaam vanuit de gerelateerde BV. Voor de periode 2021-2024 wordt de organisatiestructuur omgevormd tot een model waarbij Stichting Pakhuis de Zwijger 100% aandeelhouder zal zijn van de twee exploitatie BV's: Zalen Pak-

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie laat zich in overwegend positieve bewoordingen uit over Pakhuis de Zwijger als organisatie. Waar voorheen onduidelijkheid bestond over de interne organisatiestructuur, biedt het huidige voorstel meer inzicht in de taakopvatting en de (beoogde) verhouding van de verschillende onderliggende organisaties. Hoewel de huidige financiële positie kwetsbaar is, is de beoogde ontwikkeling in financiële omvang op basis van eerdere resultaten redelijk en haalbaar te noemen. De begroting voor 2021 neemt 16% toe ten opzichte van de gerealiseerde kosten in 2019. Daarna blijft het kos-ten- en inkomstenniveau elk jaar iets toenemen. Verder laat de commissie zich lovend uit over de functie die Pakhuis de Zwijger vervult in het veld. Ze ziet Pakhuis de Zwijger als een van de weinige podia die zich echt openstelt voor een breed geluid. Zodoende dient Pakhuis de Zwijger als belangrijke partner en uitvalsbasis voor uiteenlopende organisaties. De commissie meent dat een podium als Pakhuis de Zwijger binnen de context van de Metropoolregio Amsterdam zondermeer, ook nationaal, een belangrijke functie vervult als het gaat om het faciliteren van het publieke debat. De dependances zorgen voor een superlokale inbedding en de goed bezochte live casts bieden een goed alternatief voor het bezoeken van een programma onder de huidige Covid-19 omstandigheden.

Het open en faciliterende karakter van Pakhuis de Zwijger heeft bezien vanuit de doelstellingen en criteria van de Regeling Vierjarige Instellingssubsidie Creatieve Industrie echter ook een keerzijde. De commissie heeft moeite om aan te geven hoe Pakhuis de Zwijger in (inter)nationaal perspectief toonaangevend of vernieuwend kan worden genoemd binnen de creatieve industrie. Natuurlijk, er vinden belangrijke programma's plaats binnen de muren van Pakhuis de Zwijger en er worden aansprekende formats ontwikkeld, maar in hoeverre kan de instelling als eigenaar, wegbereider of curator van deze programma's worden gezien en niet louter als facilitator? Daarbij vraagt de commissie zich af in hoeverre de aanvrager stuurt op inhoud en kwaliteit met de zeer omvangrijke en brede programmering die veel verder reikt dan de creatieve industrie.

De commissie beoordeelt de instelling daarom goed als het gaat om participatie en vooralsnog voldoende als het gaat om de mate waarin de instelling toonaangevend is en een kwalitatief hoogwaardig programma neerzet. Met betrekking tot het op orde krijgen van de governance en bedrijfsvoering zijn er goede stappen gezet. De commissie is daarentegen niet overtuigd van de mate van vernieuwing en de eigen visie van de organisatie op het domein van de creatieve industrie. De commissie erkent dat Pakhuis de Zwijger een belangrijke rol vervult in het culturele landschap, maar meent dat deze eerder sectoroverstijgend dan wel ondersteunend aan de sector is, en niet specifiek genoeg toonaangevend voor de domeinen die het fonds bedient.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert het bestuur deze aanvraag niet te honoreren. Ze meent, na bestudering van de aanvraag en op basis van bovenstaande overwegingen, dat de instelling onvoldoende aansluit op de doelstellingen van de Regeling Vierjarige Instellingssubsidie Creatieve Industrie.